

Ručení člena statutárního orgánu

Skutečnost, že v důsledku prohlášení konkursu na majetek společnosti přechází oprávnění nakládat s jejím majetkem na správce konkursní podstaty, neznamená, že statutární orgán (jeho člen) nemůže společnosti způsobit škodu neoprávněným nakládáním s tímto majetkem. Tak tomu může být např. tehdy, spotřebuje-li neoprávněně peněžní prostředky patřící společnosti, které byl povinen předat správci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 1657/2009, ze dne 15.9.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně S. P.s. r. o., se sídlem v P, proti žalovanému JUDr. Ing. P. M., zastoupenému JUDr. L. Č., se sídlem v P., o zaplacení 1,781.175,90 Kč, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 37 Cm 217/2004, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 17. prosince 2008, č. j. 3 Cmo 210/2008-113, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 17. prosince 2008, č.j. 3 Cmo 210/2008-113, se zrušuje a věc se vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobkyně se domáhá vůči žalovanému zaplacení částky 1,781.175,90 Kč (představující její pohledávku za společností M. A. spol. s r. o. /dále jen „společnost“) z titulu zákonného ručení žalovaného za závazky společnosti podle ustanovení § 194 odst. 6 ve spojení s ustanovením § 135 odst. 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku (dále jen „obch. zák.“), majíc za to, že žalovaný jakožto jednatel způsobil společnosti škodu „bezúplatným převodem“ vydavatelských oprávnění k časopisu STADION a s tím spojeného know-how na společnost F., a. s., v níž působil jako předseda představenstva.

V záhlaví označeným rozsudkem potvrdil Vrchní soud v Praze k odvolání žalobkyně rozsudek ze dne 18. září 2007, č. j. 37 Cm 217/2004-67, jímž Městský soud v Praze žalobu zamítl.

Vyšel přitom z toho, že:

- 1) Žalovaný byl a dosud je jediným jednatelem a jediným společníkem společnosti.
- 2) Právní předchůdce žalobkyně uzavřel dne 8. ledna 1999 se společností smlouvu o dodávce periodického tisku, dle které se zavázal pro společnost „vyrábět“ časopis STADION. Pohledávky právního předchůdce žalobkyně z této smlouvy do souhrnné výše 2,000.000,-Kč byly zajištěny zástavním právem k ochranné známce č. 195017 s názvem STADION, zřízeným smlouvou ze dne 30. března 2001.
- 3) Na majetek společnosti byl usnesením Městského soudu v Praze ze dne 31. března 2003, č. j. 80 K 35/2002-28 prohlášen konkurs.
- 4) Společnost dluží žalobkyni za výrobu a dodávku časopisu STADION 1,781.175,90 Kč. Právní předchůdce žalobkyně tuto pohledávku přihlásil do konkursu vedeného na majetek společnosti, v němž byla zjištěna jako pohledávka II. třídy s nárokem na oddělené uspokojení ze zástavy.

Na takto ustaveném základě odvolací soud uzavřel, že „nelze sice vyloučit možnost ručení žalovaného za závazky společnosti, toto však nelze spojovat jen s krátkým časovým úsekem před a po prohlášení konkursu na majetek společnosti, neboť právě zde chybí náležitosti odpovědnosti žalovaného za náhradu škody. Za podstatné totiž odvolací soud považuje prohlášení konkursu na

majetek společnosti. Od tohoto okamžiku totiž, byť žalovaný zůstal i nadále jediným jednatelem této společnosti, pozbyl možnost vydávat předmětný časopis STADION a zabývat se i dalšími otázkami s tím spojenými, neboť po prohlášení konkursu jakákoliv dispozice s majetkem v konkursní podstatě přešla na správce konkursní podstaty.“ Úvahy soudu prvního stupně, který se zabýval „žalovaným vytykanou činností či nečinností žalovaného v období po prohlášení konkursu“, proto považoval odvolací soud za nadbytečné. „Podmínky pro stanovení odpovědnosti žalovaného z titulu ručení za závazky společnosti“ tudíž „splněny nebyly“.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Namítá, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňujíc tak dovolací důvody vymezené v ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř.) a navrhuje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolatelka považuje za otázku zásadního právního významu, zda jednatel společnosti s ručením omezeným je povinen vykonávat funkci jednatele s péčí řádného hospodáře i poté, co byl společnosti doručen návrh věřitele na prohlášení konkursu, respektive poté, co byl na majetek společnosti prohlášen konkurs a pokud tak nečiní, zda odpovídá za škodu tím způsobenou.

Má za to, že odvolací soud nesprávně právně posoudil, zda „neplatný, bezesmluvní a bezúplatný převod majetku společnosti (konkrétně know-how spojeného s vydáváním časopisu) uskutečněný žalovaným jako jednatelem poté, co společnosti byl doručen návrh žalobkyně coby věřitele na prohlášení konkursu, respektive byl již prohlášen konkurs, zakládá odpovědnost jednatele za škodu podle ustanovení § 194 odst. 5 obch. zák. a tedy jeho ručení podle ustanovení § 194 odst. 6 obch. zák.“

Dovolatelka zdůrazňuje, že společnost vydávala až do konce března 2003 časopis STADION (který vycházel 50 let), s jehož vydáváním je spojeno know-how spočívající zejména v obchodních kontaktech (smlouvách) na inzerenty, distributory tisku, na tiskárny a také v databázi předplatitelů časopisu. Dne 15. dubna 2003 žalovaný jako jednatel společnosti oznámil Ministerstvu kultury změnu vydavatele časopisu STADION tak, že vydavatelem se stala společnost F., a. s. Z toho dovolatelka vyvozuje, že nejpozději k tomuto datu žalovaný vyvedl z majetku úpadkyně know-how spojené s vydáváním časopisu STADION do společnosti F., a. s., ve které je od 11. května 2000 členem představenstva. Číslo 5/2003 časopisu STADION již vydala společnost F., a. s. Uzavírá, že žalovaný jako jednatel společnosti nepředal jejímu správci konkursní podstaty k časopisu STADION smlouvy s tiskárnami, distributory periodického tisku, inzerenty, apod. Ze soupisu konkursní podstaty vyplynulo, že peněžní prostředky společnosti činily několik tisíc korun, proto správce konkursní podstaty nemohl pokračovat ve vydávání časopisu STADION.

Dovolatelka nesouhlasí s právním názorem odvolacího soudu, že odpovědnost žalovaného jako jednatele za škodu podle ustanovení § 194 odst. 5 obch. zák. a jeho ručení žalobkyni jako věřitelce společnosti podle ustanovení § 194 odst. 6 obch. zák. nelze spojovat jen s krátkým časovým úsekem před a po prohlášení konkursu na majetek společnosti. Naopak se domnívá, že jednatel nesmí vykonávat svou funkci tím způsobem, že majetek společnosti převede neplatným úkonem a „navíc bezesmluvně a bezúplatně“ na jinou osobu. Pokud to jednatel učinil, porušil povinnost vykonávat funkci jednatele s péčí řádného hospodáře, zcela zjevně a společnosti odpovídá za škodu tím vzniklou a žalobkyni ručí za závazky společnosti podle ustanovení § 194 odst. 6 obch. zák.

Konečně dodává, že know-how bylo převedeno ze společnosti na F., a. s. v rozporu s ustanovením § 196a odst. 3 obch. zák., neboť nebylo oceněno posudkem znalce jmenovaného soudem

V rovině dovolacího důvodu vymezeného v ustanovení § 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř. namítá, že odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně z jiného důvodu, než pro který žalobu zamítl soud prvního stupně, a proto měl před vydáním potvrzujícího rozsudku seznámit účastníky řízení se svým právním názorem odlišným od soudu prvního stupně a umožnit jim se k němu vyjádřit. Toto odvolací soud dovolatelce odepřel, čímž zatižil řízení vadou, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl jako zjevně bezdůvodné, popř. je zamítl.

Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř., a to k posouzení otázky dovolatelkou předestřené.

Podle ustanovení § 194 obch. zák. jsou členové představenstva povinni vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo společnosti způsobit škodu. Je-li sporné, zda člen představenstva jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno o tom, že jednal s péčí řádného hospodáře, tento člen představenstva. Ti členové představenstva, kteří způsobili společnosti porušením právních povinností při výkonu působnosti představenstva škodu, odpovídají za tuto škodu společně a nerozdílně. Smlouva mezi společností a členem představenstva nebo ustanovení stanov vylučující nebo omezující odpovědnost člena představenstva za škodu jsou neplatné. Členové představenstva odpovídají za škodu, kterou způsobili společnosti plněním pokynu valné hromady, jen je-li pokyn valné hromady v rozporu s právními předpisy (odstavec pátý).

Členové představenstva, kteří odpovídají společnosti za škodu, ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně, jestliže odpovědný člen představenstva škodu neuhradil a věřitelé nemohou dosáhnout uspokojení své pohledávky z majetku společnosti pro její platební neschopnost nebo z důvodu, že společnost zastavila platby. Rozsah ručení je omezen rozsahem povinnosti členů představenstva k náhradě škody. Ručení člena představenstva zaniká, jakmile způsobenou škodu uhradí (odstavec šestý).

Citovaná ustanovení se obdobně použijí i pro jednatele společnosti s ručením omezeným (§ 135 odst. 2 obch. zák.).

Odvolací soud založil své rozhodnutí na úvaze, podle níž v důsledku prohlášení konkursu na majetek společnosti přešlo oprávnění nakládat s jejím majetkem na správce konkursní podstaty, žalovaný jakožto jednatel společnosti s ním nemohl nikterak nakládat a nemohl tak ani společnosti způsobit škodu.

Odvolacímu soudu je nutno přisvědčit, že zákonné ručení (člena) statutárního orgánu společnosti za závazky společnosti nemůže na základě § 194 odst. 6 obch. zák. vzniknout, jestliže nebyly prokázány předpoklady jeho odpovědnosti za škodu způsobenou společností (srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. října 2009, sp. zn. 29 Cdo 4824/2007). Závěr, podle něhož po prohlášení konkursu na majetek společnosti žalovaný za škodu podle ustanovení § 135 odst. 2 a § 194 odst. 5 obch. zák. neodpovídá, však správný není.

Jednateli společnosti s ručením omezeným v důsledku konkursu prohlášeného na majetek této společnosti nezaniká jeho funkce. I po dobu probíhajícího konkursu je tudíž povinen ji vykonávat s péčí řádného hospodáře (byť v důsledku účinků prohlášení konkursu na majetek společnosti dochází ke změně náplně funkce), a za porušení této povinnosti jej stíhá odpovědnost podle ustanovení § 194 odst. 5 obch. zák.

Nejvyšší soud neshledává žádného důvodu, proč by se v takovém případě nemělo prosadit i

ustanovení § 194 odst. 6 obch. zák., upravující ručení (členů) statutárního orgánu za závazky společnosti.

Skutečnost, že v důsledku prohlášení konkursu na majetek společnosti přechází oprávnění nakládat s jejím majetkem na správce konkursní podstaty (§ 14 odst. 1 písm. a/ zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání), neznamená, že statutární orgán (jeho člen) nemůže společnosti způsobit škodu neoprávněným nakládáním s tímto majetkem. Tak tomu může být např. tehdy, spotřebuje-li neoprávněně peněžní prostředky patřící společnosti, které byl povinen předat správci.

Promítnuto do poměrů projednávané věci žalovaný jako jednatel mohl společnosti způsobit škodu tím, že práva společnosti a její know-how (jež mají majetkovou hodnotu) poskytl bez jakéhokoliv protiplnění ve prospěch společnosti a bez souhlasu správce konkursní podstaty jiné právnické osobě.

Vycházel-li odvolací soud z opačného názoru, podle něhož v důsledku prohlášeného konkursu „zde chybí náležitosti odpovědnosti žalovaného za náhradu škody“, je jeho právní posouzení nesprávné a dovolací důvod vymezený v ustanovení § 241 odst. 2 písm. b/ o. s. ř. byl uplatněn právem. Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu (aniž se pro nadbytečnost zabýval vytýkanou vadou řízení) zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta za středníkem, odst. 3 věta první o. s. ř.).

Úkolem soudu bude posoudit, zda společnosti náležely hodnoty tvrzené žalobkyní, zda byly poskytnuty žalovaným společnosti F., a. s. a zda tímto tvrzeným jednáním byla společnosti způsobena škoda. Poté znovu posoudí předpoklady pro vznik zákonného ručení žalovaného za závazek společnosti vůči žalobkyni podle ustanovení § 135 odst. 2 a § 194 odst. 6 obch. zák.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)